

Főoldal>Családi ügyek, öröklés>Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [PL](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

lengyel

Swipe to change

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog

Lengyelország

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felügyelet elsősorban a szülők azon jogait és kötelezettségeit foglalja magában, amelyek a gyermekről való gondoskodásra és a gyermek vagyonának a kezelésére, valamint a gyermek felnevelésére vonatkoznak, a gyermek méltóságának és jogainak tiszteletben tartása mellett (a családjogi és gyámügyi törvénykönyv (KRiO) 95. cikkének (1) bekezdése).

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülői felügyelet mindkét szülőt terheli. Amennyiben a szülők egyike elhunyt vagy korlátozottan cselekvőképese, a másik szülő rendelkezik a szülői felügyeleti joggal. Ugyanez érvényesül, ha a szülők egyikének szülői felügyeletét felfüggesztették.

A szülői felügyelet bírósági határozattal is korlátozható. Ilyen esetben a szülői felügyelet gyakorlására a másik szülő jogosult a bírósági határozatban rögzítettek szerint.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülők egyike sem képes a szülői felügyelet gyakorlására, kérelmezhetik a gyámügyekkel foglalkozó bíróságtól (*sąd opiekuńczy*) vagy más közigazgatási szervtől, hogy a gyermeket helyezték nevelőszülői gondozásba. Rendkívül sürgős esetekben a gyermek szüleinek kérelmére vagy hozzájárulásával a gyermeket a kerületi hatóság vezetője (*starosta*) és a nevelőszülők vagy a nevelőszülői otthon (*rodzinny dom dziecka*) működtető személyek közötti megállapodás alapján is nevelőszülői gondozásba lehet venni.

Amennyiben a szülők nem kívánják a gyermek feletti szülői felügyeletet gyakorolni, hozzájárulhatnak a gyermek örökbefogadásához. A lengyel jogban háromféle örökbefogadás létezik: a teljes, a teljes és visszavonhatatlan, valamint a nem teljes örökbefogadás.

Ha a szülői felügyelet szülők általi gyakorlása veszélyezteti a gyermek érdekeit, a gyámügyi bíróság határozatában korlátozhatja a szülők felügyeleti jogát, és a gyermeket nevelőszülőknél, nevelőszülői otthonban, intézményi gondozásban, gondozó- és kezelőintézetben, betegápoló intézetben vagy terápiás-rehabilitációs intézetben helyezheti el.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A lengyel bíróság a házasság felbontására, a különválásra vagy a házasság érvénytelenítésére vonatkozó határozat meghozatalakor a gyermek feletti szülői felügyelet kérdését is köteles rendezni, kivéve, ha a konkrét esetben nem rendelkezik hatáskörrel a szülői felügyelet tekintetében. A szülői felügyelet kérdésének rendezésekor a lengyel bíróság figyelembe veheti a házastársak között a szülői felügyelet gyakorlása tekintetében létrejött írásbeli megállapodást, feltéve, hogy ez a gyermek mindenek felett álló érdeke.

Amennyiben a szülők nem jutnak megegyezésre, a bíróság a gyermek arra vonatkozó jogára tekintettel, hogy őt mindkét szülő nevelje, az alábbiak szerint járhat el:

dönthet a szülői felügyelet közös gyakorlása mellett;

az egyik szülőre ruházhatja a szülői felügyeleti jogot, és a másik szülőnek a gyermekekre vonatkozó szülői felügyeletét konkrét kötelezettségekre és jogokra korlátozhatja.

Ha a gyermek mindenek felett álló érdeke indokolja, a gyámügyi bíróság (*sąd opiekuńczy*) a házasság felbontásáról, a különválásról vagy a házasság érvénytelenítéséről szóló ítéletben megváltoztathatja a szülői felügyeletről és annak gyakorlásáról szóló határozatot (a KRiO 106. cikke).

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A jogszabályok nem határoznak meg alaki követelményeket az ilyen szülői megállapodásokra. Fontos azonban megjegyezni, hogy a szülők közötti, a szülői felügyelet gyakorlásának módjára vonatkozó megállapodás nem rendelkezik jogi kötőerővel, az csupán a bíróság e tekintetben hozott ítéletének alapjául szolgálhat. Megállapodás közvetítői eljárás útján is létrejöhet. Ebben az esetben a megállapodást írásba foglalják, és azt mindkét szülő és a közvetítő aláírja. Ahhoz, hogy jogilag kötelező erejű legyen, az egyezséget a bíróságnak jóvá kell hagynia.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A szülők közvetítő segítségét is igénybe vehetik. A közvetítői szolgáltatást közvetítői eljárásra vonatkozó megállapodás vagy a szülőket közvetítői eljárásra utaló bírósági határozat alapján nyújtják. A megállapodás az egyik szülő közvetítői eljáráshoz való hozzájárulásával is létrejöhet, ha a közvetítői eljárást a másik szülő kérelmezte. A közvetítő előtt megkötött egyezség azonban mindaddig nem rendelkezik a perbeli egyezség jogerejével, amíg azt a bíróság jóvá nem hagyja.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A szülők a gyermek feletti szülői felügyelettel kapcsolatos következő kérdésekben fordulhatnak a gyámügyi bíróságokhoz Lengyelországban:

ha a gyermek különélő szülei közösen gyakorolják a szülői felügyeletet, a szülői felügyelet és a gyermekkel való kapcsolattartási jog gyakorlásának módja; a gyermek szempontjából fontos kérdésekkel kapcsolatos vita rendezése, ha a szülők a kérdésben nem tudnak megegyezni, ideértve a tartózkodási hely megválasztását, az iskola megválasztását, a családi és utónév megválasztását, az orvosi kezelésre vonatkozó döntéseket, a külföldi utazásokat, stb.

a gyermek és a szülő közötti jogügyletek, ha e jogügyletek túlmútatnak a gyermek vagyonát érintő szokásos vagyonkezelésen.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Amennyiben a bíróság a szülői felügyelet gyakorlására csak az egyik szülőt hatalmazta fel, ez a szülő a gyermeket érintő valamennyi kérdésben szabadon dönthet, anélkül, hogy erről a másik szülővel előzetesen egyeztetnie kéne, vagy be kéne szereznie a másik szülő hozzájárulását.

A gyámügyi bíróság megszünteti a szülői felügyeletet, ha a szülő a szülői felügyeletet tartós akadályoztatása folytán nem tudja gyakorolni, visszaél a szülői felügyeleti jogával, vagy súlyosan elhanyagolja a gyermekkel szembeni kötelességeit.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A szülők számára megítélt közös felügyelet alapján a szülők azonos jogokat és kötelezettségeket gyakorolhatnak és kell gyakorolniuk a gyermekre vonatkozóan. Ez többek között azt jelenti, hogy a gyermekkel kapcsolatos fontos kérdésekben a szülőknek közösen kell dönteniük, ha pedig nem tudnak megegyezni, az ügyben a gyámügyi bíróság határoz.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A szülői felügyeletre vonatkozó ügyekben a gyermek tartózkodási helye szerint illetékes kerületi bíróság (*sąd rejonowy*) dönt. A kerületi bíróság családjogi és kiskorúakkal foglalkozó kollégiuma jár el gyámügyi bírósággént (*sąd opiekuńczy*). Amennyiben ez alapján nem állapítható meg illetékesség, a varsói fővárosi kerületi bíróság illetékes.

A kérelemhez csatolni kell a gyermek születési anyakönyvi kivonatát, a szülők házassági anyakönyvi kivonatát (amennyiben házasok), valamint a kérelmet alátámasztó egyéb dokumentumokat, például orvosi igazolásokat, iskolai igazolásokat, tanulmányi értékeléseket és a szülői felügyeletre vonatkozó korábbi bírósági határozatok másolatát.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A szülői felügyelettel kapcsolatos ügyeket nemperes eljárásban folytatják le, amely kevésbé formális, mint a peres eljárás.

Emellett az eljárásban részt vevő fél kérelmére a gyámügyi bíróság az ügy körülményeire tekintettel általa megfelelőnek ítélt módon ideiglenes intézkedést rendelhet el. Az ilyen határozatok a kibocsátás időpontjában hatályossá és végrehajthatóvá válnak.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A szülői felügyeletre vonatkozó eljárásban részt vevő felek kötelesek megfizetni a polgári ügyekben felmerülő eljárási költségekről szóló törvény (*Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*) szerinti illetékeket és költségeket. Ugyanakkor a törvény 102. cikkének (1) bekezdése alapján a bírósági eljárásban részt vevő fél költségmentességet kérelmezhet, ha benyújt egy nyilatkozatot, amelyben kijelenti, hogy a saját vagy családja életvitelének veszélyeztetése nélkül nem tudja e költségeket viselni. A jogi költségek alóli mentesülés iránti kérelemhez csatolni kell a kérelmező családi állapotát, vagyonát, jövedelmét és megélhetését bemutató nyilatkozatot. Az eljárásban részt vevő felet a bíróság részlegesen is mentesítheti a jogi költségek viselése alól, ha a fél e költségeknek csak egy részét képes megfizetni (101. cikk (1) bekezdés).

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, a magasabb szintű bíróságokon lehet fellebbezni a határozatokkal szemben. Az ideiglenes intézkedésekre vonatkozó végzések esetében a fellebbezést az azonos fokon eljáró bírósághoz kell benyújtani. A kerületi bíróság (*sąd rejonowy*) szülői felügyeletre vonatkozó határozatával szembeni fellebbezést a regionális bírósághoz (*sąd okręgowy*) lehet benyújtani. A regionális bíróságok (*sąd okręgowy*) által a házasság felbontására, a különválásra vagy a házasság érvénytelenítésére irányuló eljárásokban a szülői felügyeletre vonatkozóan meghozott határozatokkal szemben a fellebbviteli bírósághoz (*sąd apelacyjny*) lehet fellebbezést benyújtani.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A gyermek visszavitelével kapcsolatos ügyekben a bíróság végrehajtó szerve a bíróság által kijelölt gyám (*kurator sądowy*). Amennyiben nem tesznek eleget a gyermek visszavitelét elrendelő bírósági ítéletnek, az a személy, akihez a gyermeket vissza kell vinni, kérelmezheti a határozatot meghozó bíróságtól, hogy rendelje el a gyermek kötelező elvitelét a bíróság által kijelölt gyám által. Ha a szülői felügyelet alatt álló személy ismeretlen helyen tartózkodik, a bíróság vizsgálatot folytat a felkutatása érdekében. A bíróság a kirendelt gyámot határozatban bízza meg, amelyet zárt ülésen is kibocsáthat. E határozattal szemben nincsen helye fellebbezésnek. A kirendelt gyám határozza meg a gyermek elvitelének időpontját és értesíti a jogosultat. A kirendelt gyám bárkitől elviheti a gyermeket, akinél a gyermek tartózkodik. Ebből a célból a kirendelt gyám igénybe veheti rendőrök, pszichológusok és más személyek segítségét. A kapcsolattartásról szóló ítéletek tekintetében a polgári perrendtartás (*Kodeks postępowania cywilnego*) más eljárást határoz meg. Ilyen esetben a gyermekkel való kapcsolattartásra jogosult személy kérelmére a gyámügyi bíróság (*sąd opiekuńczy*) azzal a felügyeleti jogot gyakorló személlyel szemben, aki nem teljesíti a gyermekkel való kapcsolattartásról szóló ítéletből vagy egyezségből származó kötelezettségeit, olyan végzés kibocsátását helyezi kilátásba, amelyben elrendeli, hogy e személynek minden egyes kötelezettségszegés után egy meghatározott összeget kell kifizetnie a jogosult részére. Ha a gyermekkel való kapcsolattartásra jogosult vagy a kapcsolattartástól eltiltott személy megsérti a határozatban előírt kötelezettségeit, a gyámügyi bíróság (*sąd opiekuńczy*) kilátásba helyezi annak elrendelését, hogy e személy fizessen meg a gyermek feletti felügyeleti jogot gyakorló személy számára egy meghatározott összeget. Ha a gyámügyi bíróság (*sąd opiekuńczy*) által fizetésre kötelezett személy továbbra sem teljesíti a kötelezettségét, a gyámügyi bíróság e személyt a jogsértések száma alapján meghatározott összeg megfizetésére kötelezi.

A gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó, végrehajtható ítéletet vagy egyezséget csatolni kell a fent említett kérelemhez.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az alkalmazandó rendelkezések a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet III. fejezetében találhatók. Az ilyen határozatok elismeréséhez és végrehajtásához fő szabály szerint nincsen szükség további eljárásra. A regionális bíróság előtt azonban előterjeszthető a határozat elismerése és végrehajtása iránti kérelem. A regionális bíróság a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmek elbírálására is hatáskörrel rendelkezik. A kérelemnek mindkét esetben meg kell felelnie az eljárási iratokkal szemben támasztott feltételeknek, vagyis kifejezetten meg kell jelölnie, hogy mire irányul, be kell mutatnia a kérelmet megalapozó tényeket, valamint tartalmaznia kell, hogy a felek megkísérelték-e az ügy közvetítői eljárás útján történő rendezését.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom egy másik tagállamban meghozott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének és végrehajtásának megtámadása érdekében? Melyik eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A külföldi bíróságok által polgári ügyekben hozott ítéleteket a törvény értelmében elismerik, kivéve, ha azzal kapcsolatban a polgári perrendtartásban meghatározott akadály áll fenn.

A külföldi bírósági ítélet elismerését vagy az elismerés megtagadását azok a személyek kérhetik, akiknek ahhoz jogi érdeke fűződik. A külföldi bírósági ítélet elismerése iránti kérelemhez csatolni kell a következőket:

az ítélet hivatalos másolatát,

az ítélet jogerőre emelkedését igazoló iratot, kivéve, ha ez a tény a határozat szövegéből egyértelműen kitűnik,

hiteles lengyel fordítást.

A külföldi bírósági ítélet elismerésének megtagadására irányuló kérelemhez az ítélet hivatalos másolatát és hiteles lengyel fordítását kell csatolni.

A kérelem tárgyában az a regionális bíróság (*sąd okręgowy*) jár el, amely a külföldi bíróság ítéletében rendezett ügy elbírálására illetékes lenne, vagy annak a régiónak a regionális bírósága, amelyben az illetékes kerületi bíróság (*sąd rejonowy*) található, vagy – ilyen bíróság hiányában – a varsói regionális bíróság (*Sąd Okręgowy w Warszawie*).

A regionális bíróság által az elismerés tárgyában hozott határozattal szemben előzetes fellebbezésnek (*zażalenie*) van helye, a fellebbviteli bíróság határozatával szemben pedig megsemmisítés iránti kereset (*skarga kasacyjna*) terjeszthető elő; ezenkívül az elismerésre vonatkozó, jogerős határozattal lezárt eljárás újraindítása és a jogerős határozat jogellenességének a megállapítása is kérelmezhető.

A külföldi bírósági határozatok végrehajtásával kapcsolatos eljárások az eljárás típusától függően annyira eltérőek, hogy minden esetben javasolt előzetesen tájékoztatást kérni a központi hatóságtól az adott eljárással kapcsolatban.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülői felügyeletre és a kapcsolattartási jogra vonatkozó ügyekben alkalmazandó jogot a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, 1996. október 19-i hágai egyezmény, illetve olyan kétoldalú megállapodások határozzák meg, amelynek Lengyelország is részese. Ha az említett jogi eszközök nem alkalmazhatók, a nemzetközi magánjogról szóló, 2011. február 4-i törvényt (*Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe*) kell alkalmazni. Amennyiben a gyermek szokásos tartózkodási helye olyan országba kerül át, amely nem részese az egyezménynek, a gyermek előző szokásos tartózkodási helye szerinti országban meghozott intézkedések alkalmazási feltételeiben később bekövetkező valamennyi változást a gyermek aktuális tartózkodási helye szerinti ország joga szabályozza.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 04/04/2023

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.